

ÖĞRETMEN ADAYLARININ İNTERNET BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: DİCLE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

EXAMINING INTERNET ADDICTION LEVELS OF PRE-SERVICE TEACHERS: A SAMPLE OF DİCLE UNIVERSITY

Ferit KARAKOYUN¹

Öz

Günelik yaşamımızın ayrılmaz bir parçası olan internet, hayatı kolaylaştırmanın yanında bir takım problemleri de beraberinde getirmektedir. Karşılaşılan başlıca problemlerden biri ise internet bağımlılığıdır. Bu araştırmanın amacı Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesinde okuyan öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeylerinin belirlenmesi ve bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırmada betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi farklı bölümlerine devam eden 401 ikinci sınıf öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun internet bağımlılığı belirtileri göstermeyen kullanıcılar olduğu fakat erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarına göre daha fazla internet bağımlılığı belirtileri gösterdiği söylenebilir. Ayrıca günlük internet kullanım süresi fazla olan öğretmen adaylarının az olanlara göre daha fazla internet bağımlısı olduğu belirlenmiştir. Bir diğer bulguya göre ise interneti öncelikle sosyal ağlar için kullanan öğretmen adaylarının ödev araştırma yapmak için kullananlara göre daha fazla internet bağımlılığı belirtileri gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: İnternet bağımlılığı, problemlerli internet kullanımı, internet.

Abstract

The Internet, which is a part of the everyday life, brings about a number of problems besides easiness in life. One of the main problems encountered is internet addiction. The purpose of the study was to determine internet addiction levels of pre-service teachers who were studying at Ziya Gökalp Education Faculty at Dicle University and to examine their internet addiction with the respect to certain variables. The participants of this study were 401 sophomore pre- service teachers from Ziya Gökalp Education Faculty. In the study, the survey model was used. "Internet Addiction Scale" and personal information form were used as data collection instruments. According to the findings, it was revealed that the majority of the pre-service teachers were internet users who did not show symptoms of internet addiction; however, it was found that male pre-service teachers had more internet addiction symptoms than females. In addition, it was also revealed that the pre-service teachers who spent more time on the internet per day were more internet addicted than those who spent less time. According to another finding, the pre-service teachers who used the internet primarily for social media showed more internet addiction symptoms than those who used it to for homework-research purposes.

Keywords: Internet addiction, problematic internet use, internet.

¹Dr., Dicle Üniversitesi, ferit.karakoyun@dicle.edu.tr

1. GİRİŞ

Günümüzün en fazla ulaşılabilir ortamlarından biri olan internet, gündelik yaşamımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (Bayraktar ve Gun, 2007; Yen, Ko, Yen, Wu ve Yang, 2007). İnternet, bilgiye erişimi kolaylaştırmakla birlikte sosyal ağlar aracılığıyla iletişim kurmak ve çevrimiçi alışveriş yapmak gibi birçok olanağı beraberinde getirmektedir (Eroğlu, Pamuk ve Pamuk, 2013; Ko, Yen, Yen, Chen ve Chen, 2012). Ancak bu olanakların yanında internetin gündelik yaşamımızı etkileyen bir takım olumsuz yönü de bulunmaktadır (Eroğlu, Pamuk ve Pamuk, 2013; Yen, Ko, Yen, Wu ve Yang, 2007; Aydın ve Sarı, 2011). Bu olumsuz yönlerden biri olan internet kullanımı üzerindeki kontrol kaybı özellikle “internet bağımlılığı” veya “problemlili internet kullanımı” gibi kavramları ortaya çıkarmıştır.

Aşırı ve sağlıksız bir şekilde internet kullanan bireyleri tanımlamak için araştırmacılar tarafından problemlili internet kullanımı, internet bağımlılığı bozukluğu, patolojik internet kullanımı gibi farklı kavramlar kullanılmaktadır (Widyanto ve Griffiths, 2006). Ancak kavram çeşitliliği nedeniyle literatürde konu ile ilgili standart bir tanımın bulunmadığı görülmektedir. Morahan-Martin ve Schumacher’e (2000) göre internet bağımlılığı, internet kullanımının kontrol altına alınamamasından kaynaklı yoğun kullanımının bireylerin yaşamlarını olumsuz yönde etkilemesidir. Beard ve Wolf (2001), problemlili internet kullanımını bireylerin psikolojik/sosyal sorunlar yaşamalarına neden olan ve okul/iş alanında zorluklar yaratan internet kullanımı olarak tanımlamıştır. Griffiths (1998) ise internet bağımlılığını bir tür teknolojik bağımlılık ve kumar alışkanlığına benzer bir davranışsal bağımlılığın alt kümesi olarak görmektedir. Genel olarak bakıldığında internet bağımlılığı, bir davranışsal kontrol problemi olarak kavramlaştırılmıştır (Yao ve Zhong, 2014).

Chou, Condron ve Belland (2005), internetin kendi başına bağımlılık yaratmadığını fakat bazı internet uygulamalarının özellikle etkileşimsel olanların internet bağımlılığının gelişimine katkıda bulunduğunu ifade etmiştir. Patolojik internet kullanımı ile ilgili olarak araştırmalar yapan Davis (2001) ise, patolojik internet kullanımını özgül ve genel patolojik internet kullanımı olarak iki alt grupta incelemiştir. Davis (2001), genel patolojik internet kullanımının çoğunlukla internet’in etkileşimsel uygulamaları ile ilişkili olduğunu ve gerçek hayattaki sosyal destek eksikliği, sosyal izolasyon ya da yalnızlık duygularının genel patolojik internet kullanımının gelişimine katkıda bulunan başlıca faktörler olduğunu ifade etmiştir. Genel patolojik internet kullanımında kullanıcıların belirli bir amaç olmaksızın zaman geçirmek için kullanmaları söz konusudur. Buna karşılık, özel patolojik internet kullanımında ise kumar siteleri, pornografi vb. bazı internet uygulamalarının aşırı kullanımı gibi belirli bireysel yatkınlıklar ana faktördür. Sonuç olarak genel patolojik internet kullanımının doğrudan internetin sunduğu olanaklarla ilişkili olduğu, özel patolojik internet kullanımının ise internet dışında da geliştirilebileceği ancak internet olanakları ile ağırlaştığı ifade edilmiştir (Davis, 2001).

İnternet bağımlılığı ile ilgili gerçekleştirilen araştırmaların önemli bir bölümü internet bağımlılığının neden olduğu yalnızlık, depresyon, sosyal izolasyon gibi sosyal ve psikolojik sorunlara odaklanmıştır (Chou vd., 2005; Ko, Yen, Yen, Chen ve Chen, 2012; Yao ve Zhong, 2014; Çuhadar, 2012). Tokunaga ve Rains (2010), 22 farklı ülkeden 94 meta-analiz çalışmasını yürüterek, problemlili internet kullanımı, yalnızlık ve depresyon arasında orta derecede bir ilişki bulmuşlardır. Benzer şekilde Eroğlu, Pamuk ve Pamuk (2013), üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmada internet bağımlılığı, yalnızlık ve çekingenlik arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmanın sonuçlarına göre internet bağımlılığı, yalnızlık ve çekingenlik arasında orta düzey bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Chou ve Hsiao (2000) ise öğrencilerin internet kullanımlarını ve internetin öğrencilerin yaşamları üzerindeki etkisini inceledikleri araştırmalarında, internet bağımlılarının bağımlı olmayanlara göre günlük yaşamlarında daha

fazla olumsuz sonuçla karşılaştığını saptamışlardır. Yapılan diğer araştırmalarda internet bağımlılığının depresyonla pozitif (Ko vd., 2005; Yen vd., 2007), sosyal öz-yeterlik ve özsaygı ile negatif (İskender ve Akın, 2010; Aydın ve Sarı, 2011) yönde ilişkili olduğu görülmektedir. Fakat araştırmalarda psiko-sosyal sorunlar ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin nedensel yönü henüz tam netleştirilememiştir (Chou vd., 2005). Kim, LaRose ve Peng (2009), internet bağımlılığın öğrencilerin yalnızlıklarından kaynaklanabileceği gibi nedeni de olabileceğini ifade etmişlerdir.

Literatür incelendiğinde internet bağımlılığının, interneti kullanım amacı, interneti kullanım sıklığı ve cinsiyet gibi değişkenlere göre farklılaştığı görülmektedir. İnternet bağımlılığı ve cinsiyet ilişkisini inceleyen bazı araştırmaların bir bölümü internet bağımlılığının cinsiyete göre farklılaştığını tespit ederken (Çuhadar, 2012; Sırakaya ve Seferoğlu, 2013; Kır ve Sulak, 2014; Morahan-martin ve Schumacker, 2000) diğer bazı araştırmalarda farklılaşmadığı ifade edilmiştir (Balcı ve Gülnar, 2009; Ceyhan, 2010). Bir başka araştırmada internet kullanım amacı ve problemlerle ilgili internet kullanımı ile ilgili çalışmalar yapan Ceyhan (2010), interneti eğlenme, sosyal iletişim kurma ve zaman geçirmek için kullanan öğrencilerin problemlerle ilgili internet kullanıcıları olduğunu, bilgi edinmek amacıyla kullananların ise sağlıklı internet kullanıcıları olduğunu dile getirmiştir. Benzer bir araştırmada interneti çevrimiçi oyun oynamak ve sörf yapmak için kullanmanın internet bağımlılığının en önemli faktörleri olduğu ifade edilmiştir (Balcı ve Gülnar, 2009). Ayrıca internet kullanım süresi ve internet bağımlılığı ilişkisini inceleyen bazı araştırmacılar ise internet kullanım süresi arttıkça internet bağımlılığının düzeyinin arttığını tespit etmişlerdir (Sırakaya ve Seferoğlu, 2013; Chen ve Chou, 1999). Konuyla ilgili gerçekleştirilen benzer araştırmalardan farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir.

İnternetin özellikle genç bireyler arasında yoğun bir şekilde kullanıldığı araştırmalarda ifade edilmiştir (TUİK, 2007). Ayrıca problemlerle ilgili internet kullanımının yalnızlık, depresyon, sosyal ilişkilerde azalma, sosyal ve psikolojik sorunlar gibi birçok sorunla ilişkili olduğu görülmektedir (Chou vd., 2005; Yao ve Zhong, 2014; Yen vd., 2007). Buna bağlı olarak genç bireyler olan üniversite öğrencilerinin internetin olumsuz yönlerinden daha fazla etkilendiği söylenebilir. Özellikle iletişim becerisi gerektiren ve öğrencilerin rol model aldıkları öğretmenlik mesleğini yürütecek olan öğretmen adaylarının problemlerle ilgili internet kullanıcıları olmaları sosyal/aile ilişkilerini etkileyebileceği gibi meslek yaşamlarını da olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle öğretmen adaylarının internet bağımlılıklarını incelemek gelecekte mesleki yaşamlarında karşılaşılabilecekleri sorunların önlenmesi açısından önemli görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesinde okuyan öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeylerini incelemek ve bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeylerini belirlemek amacıyla betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır.

2.2. Katılımcılar

Bu araştırmanın katılımcılarını 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi'nin farklı bölümlerine devam eden 401 ikinci sınıf öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubu belirlenirken öğretmen adaylarının bilgisayar dersi almış olmaları göz önünde bulundurulmuştur.

Katılımcıların cinsiyet, günlük internet kullanımı, öncelikli internet kullanımı ve en çok kullanılan sosyal ağlara ilişkin bilgileri Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin veriler

Değişken	Grup	N	%
Cinsiyet	Kadın	277	69,1
	Erkek	124	30,9
	Toplam	401	100
Günlük internet kullanım	1 saatten	63	15,7
	1-3 saat	172	42,9
	4-6 saat	122	30,4
	7-9 saat	26	6,5
	10 ve üzeri	18	4,5
	Toplam	401	100
Öncelikli internet kullanım	Haber okumak	92	22,9
	Web’de sörf yapmak	23	5,7
	Alışveriş yapmak	9	2,2
	Ödev-araştırma yapmak	58	14,5
	Sohbet etmek	41	10,2
	Hobilere zaman ayırmak	38	9,5
	Sosyal ağları kullanmak	129	32,2
	Çevrimiçi oyun oynamak	11	2,7
	Toplam	401	100
En çok kullanılan sosyal ağlar	Facebook	136	33,9
	Twitter	41	10,2
	Instagram	78	19,5
	Youtube	61	15,2
	Diğer	66	16,5
	Kullanmıyorum	19	4,7
Toplam	401	100	

Katılımcıların %69,1’ini kadın, %30,9’unu ise erkek öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının interneti çoğunlukla 1-3 saat ve 4-6 saat aralığında kullandıkları görülmektedir (%73,3). Ayrıca öğretmen adaylarının interneti öncelikli olarak haber okumak ve sosyal ağlara bağlanmak için kullandıkları tespit edilmiştir. İnterneti alışveriş yapmak ve çevrimiçi oyun oynamak için kullananların sayılarının ise oldukça az olduğu belirlenmiştir (%4,9). Ayrıca öğretmen adaylarının sosyal ağlardan en fazla Facebook’u kullandıkları söylenebilir (%33,9).

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla Şahin ve Korkmaz (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ): Orijinali Hahn ve Jerusalem (2001) tarafından geliştirilen ve Şahin ve Korkmaz (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek; kontrol kaybı, daha fazla online kalma isteği, sosyal ilişkilerde olumsuzluk olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 5’li Likert tipi 19 maddeden oluşmaktadır. Sosyal internet bağımlılığı ölçeğinde yer alan ifadeler; “hiç uygun değil (1)”, “biraz uygun (2)”, “uygun (3)”, “oldukça

uygun (4)” ve “tamamen uygun (5)” olarak derecelendirilmiştir. Ölçekten yüksek puan almak internet bağımlılığının yüksek olduğunu ifade eder. Türkçeye uyarlanan ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı, 858 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırma için ölçeğin iç tutarlılık katsayısının ise, 926 olduğu belirlenmiştir.

Kişisel bilgi formu: Katılımcıların kişisel bilgileri hakkında bilgi elde etmek için araştırmacı tarafından geliştirilen bilgi formu beş sorudan (cinsiyet, günlük ortalama internet kullanım süresi, öncelikli kullanım amacı ve en fazla zaman geçirdikleri sosyal ağlar) oluşmaktadır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 20.0 kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretmen adaylarının internet bağımlılık toplam puanlarının cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-tesisi, öncelikli internet kullanım amacı ve günlük internet kullanım süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre anlamlı bulunan farklılıklarda farklılığın kaynağını bulmak için Post-Hoc testlerinden Scheffe testi uygulanmıştır.

Katılımcıların verdikleri cevaplardan hareketle ölçeğin geneli için toplam puanlar hesaplanmıştır. Buna göre internet bağımlılık düzeyleri; “düşük”: 19,00-44,33, “orta”: 44,34-69,67, “yüksek”: 69,68-95,00 puan aralığında değerlendirilmiştir.

3. BULGULAR

Öğretmen adaylarının internet bağımlılık toplam puanlarına ve internet bağımlılık düzeylerine ilişkin istatistiksel veriler Tablo 2 ve Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı toplam puanlarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri

Ölçek	N	\bar{X}	Ss	Min	Max
İnternet bağımlılığı	401	34,39	12,989	19	85

Tablo 2’ e göre öğretmen adaylarının internet bağımlılık ölçeği toplam puan ortalamasının $\bar{X} = 34,39$ olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmen adaylarının genel olarak internet bağımlılığı belirtileri göstermeyen kullanıcılar olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeyleri

	<i>f</i>	%
Düşük	317	79,05
Orta	78	19,45
Yüksek	6	1,5
Toplam	401	100

Tablo 3’ e göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %79,05’inin düşük, %19,45’inin orta ve %1,5’unun ise yüksek düzeyde internet bağımlısı olduğu belirlenmiştir.

Buna göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun internet bağımlısı olmadığı görülmektedir.

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre internet bağımlılık toplam puanları arasında bir farklılık olup olmadığı t-testi ile sorgulanmış ve Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyete göre internet bağımlılığı t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Kadın	277	32,72	,741	12,330	-3,915	0,00
Erkek	124	38,12	1,229	13,684	-3,463	

*p < 0,05

Tablo 4’e göre öğretmen adaylarının cinsiyete göre internet bağımlılık toplam puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0,05). Erkek öğretmen adaylarının internet bağımlılığı toplam puanları kadın öğretmen adaylarından istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir. Buna göre erkek öğretmen adaylarının internet bağımlılıklarının kadın öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı toplam puanlarının günlük internet kullanım süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tekniği uygulanmıştır. Daha sonra ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla post-hoc tekniklerinden Scheffe çoklu karşılaştırma testi yapılarak analiz sonuçları Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Günlük ortalama internet kullanım süresine göre internet bağımlılığı puanlarına ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Scheffe testi sonuçları

Günlük internet kullanım süresi	N	\bar{X}	Ss	F	p	Anlamlılık düzeyi (Scheffe testi)
1. Bir saatten az	63	27,10	10,546			1 <3
2. 1-3 saat	172	32,22	11,568			1 <4
3. 4-6 saat	122	38,39	12,654			1 <5
4. 7-9 saat	26	40,69	16,161	15,174	,000	2 <3
5. 10 ve üzeri	18	44,44	12,917			2 <4
Toplam	401	34,39	12,989			2 <5

*p < 0,05

Tablo 5’e göre günlük internet kullanım süresine göre öğretmen adaylarının internet bağımlılık toplam puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0,05). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre interneti günde 4-6 saat, 7-9 saat ve 10 saat ve üzeri kullananların interneti bir saatten az ve 1-3 saat kullananlara göre internet bağımlılık toplam puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre günlük internet kullanım süresi fazla olanların az olanlara göre daha fazla internet bağımlılığı belirtileri gösterdiği söylenebilir.

Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı toplam puanlarının öncelikli internet kullanım amaçlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tekniği uygulanmıştır. Daha sonra ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla post-hoc tekniklerinden Scheffe çoklu karşılaştırma testi yapılarak analiz sonuçları Tablo 6' de gösterilmiştir.

Tablo 6. Öncelikli internet kullanım amacına göre internet bağımlılığı puanlarına ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Scheffe testi sonuçları

Öncelikli internet kullanım amacı	N	\bar{X}	Ss	F	p	Anlamlılık düzeyi (scheffe testi)
1. Haber okumak	92	32,29	11,467			
2. Web'de sörf yapmak	23	36,52	12,003			
3. Alışveriş yapmak	9	30,44	20,786			
4. Ödev-araştırma yapmak	58	28,22	10,054			
5. Sohbet etmek	41	34,49	10,505	4,255	,000	4<7
6. Hobilere zaman ayırmak	38	35,50	13,197			
7. Sosyal ağları kullanmak	129	37,62	14,303			
8. Çevrimiçi oyun oynamak	11	41,18	11,566			
Toplam	401	34,39	12,990			

*p < 0,05

Tablo 6'ya göre öncelikli internet kullanım amacına göre öğretmen adaylarının internet bağımlılık toplam puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0,05$). Farklılığın hangi grup veya gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre interneti öncelikle sosyal ağlara bağlanmak amaçlı kullananların ödev-araştırma yapmak için kullananlara göre internet bağımlılık toplam puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre interneti öncelikle sosyal ağlar için kullanan öğretmen adaylarının ödev araştırma yapmak için kullananlara göre daha fazla internet bağımlılığı belirtileri gösterdiği söylenebilir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın bulgularına bağlı olarak öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun internet bağımlılığı belirtileri göstermeyen kullanıcılar olduğu belirlenmiştir. Benzer bulgulara Kır ve Sulak'ın (2014) çalışmalarında rastlanmaktadır. Eğitim Fakültesi'nin farklı bölümlerine devam eden 337 öğretmen adayı ile yaptıkları araştırmada öğrencilerin internet bağımlısı olmadıklarını tespit etmişlerdir. Çuhadar (2012) ise Trakya üniversitesi Eğitim Fakültesinin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören toplam 1235 kişi ile gerçekleştirdiği araştırmasında öğrencilerin orta derecede internet bağımlısı olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde Sarıkaya ve Seferoğlu (2013), 226 öğretmen adayı ile gerçekleştirdikleri araştırmada öğretmen adaylarının orta düzey internet bağımlısı oldukları tespit etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Araştırmada erkek öğretmen adaylarının internet bağımlılık puanlarının kadın öğretmen adaylarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çuhadar (2012), yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha fazla problemlili internet kullanıcıları

olduğunu, benzer şekilde Eroğlu, Pamuk ve Pamuk (2013) Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 601 öğrenci ile gerçekleştikleri araştırmada erkek öğrencilerin daha fazla problemlili internet kullanıcıları olduklarını tespit etmişlerdir. Diğer taraftan Balcı ve Gülnar (2009), 953 üniversite öğrencisi ile çalışmalarını yürütmüş ve öğrencilerin cinsiyetlerine göre internet bağımlılık düzeyleri arasında herhangi bir farklılık bulamamışlardır.

Öğretmen adaylarının internet bağımlılık düzeyleri günlük internet kullanım sürelerine göre farklılaşmaktadır. İnterneti günde 4-6 saat, 7-9 saat ve 10 saat ve üzeri kullananların interneti bir saatten az ve 1-3 saat kullananlara göre internet bağımlılık puanlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre günlük internet kullanım süresi fazla olanların az olanlara göre daha fazla internet bağımlısı olduğu söylenebilir. Balcı ve Gülnar (2009), gerçekleştirdikleri araştırmada internet bağımlısı ve riskli internet kullanıcısı olan bireylerin interneti daha sık kullandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca internet kullanım süresinin internet bağımlılığı ile ilişkili olduğu birçok araştırmada tespit edilmiştir (Yılmaz, Şahin, Haseski ve Erol, 2014; Sarıkaya ve Sefereoğlu, 2013; Kır ve Sulak, 2014; Chen ve Chou, 1999).

Öğretmen adaylarının öncelikli internet kullanım amacına göre internet bağımlılık düzeyleri değişmektedir. İnterneti öncelikle sosyal ağlar için kullanan öğretmen adaylarının ödev araştırma yapmak için kullananlara göre daha fazla internet bağımlılığı belirtileri gösterdiği söylenebilir. Konuyla ilgili olarak Balcı ve Gülnar (2009), interneti çevrimiçi oyun oynamak ve sörf yapmak için kullanmanın internet bağımlılığının en önemli faktörleri olduğunu ifade etmişlerdir. Yapılan araştırmalara göre interneti çoğunlukla eğlenmek, zaman geçirmek ve iletişim kurmak için kullananların daha fazla problemlili internet kullanıcıları olduğu, bilgi edinmek için kullananların ise daha az problemlili internet kullanıcıları olduğu tespit edilmiştir (Ceyhan 2010; Ceyhan, 2011; Chak ve Leung, 2004; Yang ve Tung, 2007).

5. ÖNERİLER

İnternet kullanım süresi artıka öğretmen adaylarının internet bağımlılıklarının artığı tespit edilmiştir. Bu nedenle üniversitelerde öğrenciler için bilinçli internet kullanımı ile ilgili bir takım etkinlikler ve seminerler düzenlenebilir.

Araştırmada öncelikli internet kullanım amacına göre internet bağımlılığının farklılaştığı belirlenmiştir. Bu farklılığın nedenlerini ortaya koyacak bir takım çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Ayrıca bu araştırma sınırlı sayıda örnekleme gerçekleştirilmiş olup gelecekteki araştırmaların daha büyük örnekleme gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aydin, B. ve Sarı, S. V. (2011). Internet addiction among adolescents: the role of self – esteem. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, 3500 - 3505.
- Balcı, Ş. ve Gülnar, B. (2009). Üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve internet bağımlıların profili, *Selçuk İletişim*, 6 (1), 5-22.
- Bayraktar, F. ve Gun, Z. (2007). Incidence and correlates of internet usage among adolescents in North Cyprus. *CyberPsychology & Behavior*, 10(2), 191–197.
- Beard, K. W., & Wolf, E. M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 4(3), 377-383.
- Ceyhan, A. A. (2011). İnternet Kullanma Temel Nedenlerine Göre Üniversite Öğrencilerinin Problemlili İnternet Kullanımı ve Algıladıkları İletişim Beceri Düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*. 11(1), 59-77.

- Ceyhan, E. (2010). Problemlı internet kullanım düzeyi üzerinde kimlik statüsünün, internet kullanım amacının ve cinsiyetin yordayıcılığı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1323-1355.
- Chak, K., & Leung, L. (2004). Shyness and locus of control as predictors of internet addiction and internet use. *Cyberpsychology & Behavior*, 7(5), 559-570.
- Chen, S. H., & Chou, C. (1999). Development of Chinese Internet addiction scale in Taiwan. Poster presented at the 107 th American Psychology Annual convention, Boston, USA.
- Chou, C., Condron, L. & Belland J.C. (2005). A review of the research on internet addiction. *Educational Psychology Review*, 17 (4).
- Chou, C., & Hsiao, M. C. (2000). Internet addiction, usage, gratification, and pleasure experience: The Taiwan college students' case. *Computers and Education*, 35(1), 65–80.
- Cuhadar, C. (2012). Exploration of problematic Internet use and social interaction anxiety among Turkish pre-service teachers. *Computers & Education* 59(2), 173–181.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive–behavioral model of pathological Internet use. *Computers in Human Behavior*, 17(2), 187–195.
- Eroğlu, M., Pamuk, M. ve Pamuk, K. (2013). Investigation of problematic internet usage of university students with psychosocial levels at different levels. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 103, 551-557.
- Griffiths, M. D. (1998). *Internet addiction: Does it really exist? In Gackenbach, J. (ed.), Psychology and the Internet: Intrapersonal, Interpersonal, and Transpersonal Implications*. Academic Press: New York.
- Hahn, A., & Jerusalem, M. (2001). Internetsucht: Reliabilität und validität in der online Forschung. Online: http://psilab.educat.huberlin.de/ssi/publikationen/internetsucht_onlineforschung_2001b.pdf
- İskender, M. ve Akin, A. (2010). Social self-efficacy, academic locus of control, and internet addiction. *Computers & Education*, 54(4), 1101-1106.
- Kır, İ. ve Sulak, Ş. (2014). Eğitim fakültesi öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(51), 150-167.
- Kim, J., LaRose, R., & Peng, W. (2009). Loneliness as the cause and the effect of problematic internet use: The relationship between internet use and psychological well-being. *Cyberpsychology and Behavior*, 12(4), 451–455.
- Ko C.H, Yen J.Y, Yen C.F, Chen C.S, & Chen C.C (2012). The association between Internet addiction and psychiatric disorder: a review of the literature. *European Psychiatry*, 27 (1), 1-8.
- Ko, C. H., Yen, J. Y., Chen, C. C., Chen, S. H., & Yen, C. F. (2005). Gender differences and related factors affecting online gaming addiction among Taiwanese adolescents. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 193(4), 273–277
- Morahan-Martin, J., & Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological Internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16(1), 13–29

- Sarıkaya, M. ve Seferoğlu, S.S. (2013). Öğretmen adaylarının problemlili internet kullanımlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 356-368.
- Şahin, C. ve Korkmaz, Ö. (2011). İnternet bağımlılığı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 101-115.
- Tokunaga, R. S., & Rains, S. A. (2010). An evaluation of two characterizations of the relationships between problematic internet use, time spent using the internet, and psychosocial problems. *Human Communication Research*, 36(4), 512–545.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2007). Hane halkı bilişim teknolojileri kullanımı araştırması. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?ind=605>.
- Widyanto, L., & Griffiths, M. D. (2006). ‘Internet addiction’: A critical review. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 4, 31–51.
- Yang, S. C., & Tung, C. J. (2007). Comparison of internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*, 23(1), 79-96.
- Yao, M. Z., & Zhong, Z. J. (2014). Loneliness, social contacts and Internet addiction: A cross-lagged panel study. *Computers in Human Behavior*, 30, 164-170.
- Yen, J., Ko, C., Yen, C., Wu, H., & Yang, M. (2007). The comorbid psychiatric symptoms of internet addiction: Attention deficit and hyperactivity disorder (ADHD), depression, social phobia, and hostility. *Journal of Adolescent Health*, 41, 93–98.
- Yılmaz E., Şahin, Y.L., Haseski, H.İ. ve Erol, O.(2014). Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi: Balıkesir ili örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 134-144.